

Följande skrift utgör en direkt avskrift av en maskinskriven skrivelse författad av A. J. Birger* Andersson/Engqvist från gården Arfwidabo i Ås församling Jönköpings län. Skrivelsen är ej daterad men det är inte helt otroligt att den är nedtecknad under perioden 30-talets slut till ca 50-talet.

Ytterligare anteckningar från denna tid är "Soldatminnen från sekelskiftet" samt Birgers annotationsdagbok från 1905. Dessa kan komma att läggas ut på hemsidan vid senare tillfälle.

Sammanställning och utskrift: Rolf Engquist

En ny samlingslokal rymmande cirka 300 personer för 250:- kronor.

Den ovannämnda samlingslokalen är ingen önskedröm utan verklighet, uppförd 1895 - 1896 i en smålandssocken. I socknen bildades vid 1890-talet en loge av Nationalgodtemplarorden, det gällde här en medelstor smålandssocken. I logen ingick från början socknens stöttepinnar, kommunalstämmans och kommunalnämndens ordförande jemte flera av de tongivande personerna, samt senare en stor del av ungdomen.

Till att börja med hölls logens möten i sockenstugan, men vissa personer som ej gillade verksamheten ställde till en hel del trassel och obehag när man menade att sockenstugan ej borde öppnas för "godpimplarnas" möten. Vid ett sådant möte där meddelaren även var medlem väcktes förslag att man skulle bygga sig en egen lokal, logen bestod då av cirka 70 medlemmar. Förslaget ledde omedelbart till beslut och en ganska stor byggnadskommitté tillsattes. I logen fanns medlemmar kunniga i grundläggning, "träkunniga", målare m.fl. yrkesmän.

Kommittén gjorde upp en skissritning till huset, upptagande samlingshall med estrad, avklädningsrum, kök, och läktare. Vidare fördelades mellan logens medlemmar hur mycket var och en skulle leverera av behövligt byggnadsmateriel. Meddelaren fick på sin lott att hugga ett lass sparrar. Några släta granar lämpliga för hyvling av takspån samt kör spånvirket till spånhyveln för beredning av takspån. När man fått "beställningen" färdig skulle man köra det färdiga materialet till byggnadsplatsen. Andra fick hugga stockar för sågning av bräder till väggar samt golv och panel. På detta sätt erhöles allt byggnadsmaterial som uttogs av skogsägande medlemmar men dessa behövde ej biträda med byggnadsarbetet. Detta utfördes av de medlemmar som ej släppt till något material. För meddelaren var uppoffringen ej så svår emedan jag fick gå åt pappas skog och ta vad jag behövde, samt ta hästarena för leveransen. Allt byggnadsarbete samt leverans av material skulle ske gratis. Även tomten erhöles gratis cirka 100 meter från kyrkan. Man fick dock köpa spik och byggnadsbeslag samt linolja och färg för målningen. Hela kostnaden härför uppgick till som ovan nämnts 250:- kronor. Lokalen står ännu kvar och användes för sitt ändamål men är nu täckt med tegel på spånen. Gardiner och dukar anskaffades av flickorna även detta gratis.

Vid denna tid var ej tidningarna spridda något nämnvärt, varför såväl äldre som yngre gick till kyrkan. De äldre till stor del för att få höra kungörelserna som lästes upp från predikstolen. Ungdomarna gick till kyrkan för att få träffas och ibland bestämma var aftonens samling skulle ske. Logens medlemsantal ökades nu hastigt och var snart uppe i 125 medlemmar. Varannan söndag hölls mötet och alltid i samband med kyrkobesöket. Det var från denna kungörelseläsandets tid som en kyrkoherde som var mycket avvogt stämd mot kungörelseläsandet, fick en kungörelse för uppläsning som var otydligt skriven och lydde "Fruentimmer 10 alnar långa raka och 6 tum i lilländan uppköpes", vid en angiven station. På grund av den bristande andakten i kyrkan synade han om kungörelsen och yttrade, här står faktiskt fruentimmer men det ska väl vara furutimmer, vilket det också var - det gällde mastspiror.

Nämnda kyrkoherde som meddelaren kände, var en kraftfull predikant och var som vald representant för både kyrkliga och politiska organ, en av de kraftigaste initiativtagarna till kungörelseuppläsandets borttagande i kyrkorna. Om man försöker dra upp jämförelser med den relaterade byggnadskostnaden och vad som nu fodras för en dylik lokal så är skillnaden häpnadsväckande, även om man beräknar betalt för byggnadsmaterialet. Men då fanns ej vare sig Länsarbetsnämnd eller Byggnadsstyrelse, utan obegränsad frihet rådde och inga obehöriga element som trasslade till byggnadsproblemen.